proLékaře.cz | 17.11.2026

Prof. MUDr. Vladimír Beneš, DrSc. – 100 let

Před 10 lety jsme psali zdravici k 90 letům táty a dědy. Nyní je to ke stovce. Dnes již nepochybně doyen neurochirurgie u nás je jediný, kdo pamatuje a prožil začátky oboru. Po absolvování „Lucernového" ročníku promoval v roce 1949 a ihned nastoupil v ÚVN Střešovice, kde si ho vyžádal Kunc a uchránil ho před umístěnkou do Vrútek. Byl jediný, kdo s Kuncem šel na neurochirurgii, když v roce 1956 Kunc chirurgické oddělení ÚVN rozdělil a neurochirurgii si sám nechal. Z oddělení se v roce 1959 stala klinika dnes 1. LF UK. V té době se neurochirurgie postupně etablovala jako medicínský obor. Při absenci spolehlivé diagnostiky bylo často překvapením, co vlastně naši předchůdci operovali. Nebylo výjimkou, že nenašli nic. Celosvětově se tehdy teprve postupně definovalo, co a jak lze operovat. Jediným parametrem bylo přežití, morbiditu moc nesledovali.

Klinika si vybudovala mezinárodní prestiž, a nakonec vyhrála organizaci evropského sjezdu v roce 1971. V Praze byla během tohoto sjezdu založena Evropská asociace neurochirurgickýchspolečností (EANS). EANS se v době mého prezidentování vrátila v roce 2015, kdy jsme také zorganizovali setkání „otců" neurochirurgie, kterého se táta s nadšením zúčastnil. V roce 1971 byl táta generálním sekretářem sjezdu, i když byl již páriou kliniky, protože odmítl podepsat souhlas s okupací a protože ho někdo udal, že jsme chtěli emigrovat (což byla pravda). Při první příležitosti byl tedy v roce 1978 penzionován.

Po „vyhazovu" z ÚVN tátu zachránila motolská nemocnice. Zde ve svých 57 letech založil oddělení dětské neurochirurgie a tomuto pracovišti dokázal získat kvalitu a prestiž na mezinárodní úrovni. Na konci své aktivní kariéry, v roce 1992, byl prezidentem světového kongresu dětské neurochirurgie, což byla od roku 1971 druhá největší neurochirurgická akce v Praze. Pak odešel do důchodu, ve kterém zůstával velmi aktivním člověkem. Napsal několik knih a přednesl mnoho posledních přednášek. Opravdu poslední proběhla v roce 2019 v Tvoršovicích, kde naše klinika pořádala Český neurochirurgický kongres k výročí 60 let kliniky.

První neurochirurgickou publikaci vedenou v databázi PubMed napsal táta v roce 1953 – spolu s Kuncem popsali obrnu n. radialis po fraktuře humeru. Odborně se však v té době věnoval hlavně poranění míchy. Napsal knihu, která se dočkala tří českých vydání a roku 1968 vyšla i v angličtině u londýnského vydavatelství Bailliére Tindall and Cassell. Dodnes je citována. Až do roku 2017, kdy jsme s dr. Bradáčem u Springera vydali knihu o arteriovenózních malformacích, to byla jediná česká neurochirurgická kniha vydaná v cizině.

Druhou oblastí, na kterou se táta zaměřoval, bylo hypertonické krvácení. Problematiku shrnul v knize, která vyšla u Avicena v roce 1983. Výsledkem byl i jeden z nejcitovanějších neurochirurgických článků od českých autorů – Beneš V, Koukolík F, Obrovská J. Two types od spontaneous intracerebral hemorrhage due to hypertension. J Neurosurg 1972; 37(5): 509–513. V dětské problematice se pak věnoval optochiazmatickým gliomům, významu transkalózního přístupu či středočárovým nádorům. Publikoval v Child Nervous System a také se věnoval kvalitě života po neurochirurgických operacích, což bylo v přímém rozporu s vlastními začátky, kdy bylo jediným parametrem přežití. Odborně tak dokladoval změnu a vývoj oboru.

Podílel se na etablování neurochirurgie jako samostatného oboru, byl u zrodu nejprve neurochirurgické sekce v rámci chirurgické společnosti, pak i samostatné společnosti. Demonstračně byl prvním atestujícím v neurochirurgii, hezky si tehdy jako atestant popovídal s profesory Kuncem a Petrem. O oboru věděli všichni tři stejně. Dodnes sleduje, jak se obor vyvíjí a kam směřuje, to ho nepřestává bavit a oba, svého syna i vnuka, pravidelně zpovídá.

Táta (a děda) se narodil 27. 1. 1921, krátce po první světové válce. Zažil první republiku, Mnichov a okupaci, roky 1945, 1948, 1968 i 1989. Kladl si postupné cíle – dožít se konce komunizmu, vidět vnuka promovat, později habilitovat. Nakonec se dožil toho, že syn 23 let vedl jeho první pracoviště, Neurochirurgickou a neuroonkologickou kliniku 1. LF UK a ÚVN Střešovice, a vnuk dnes vede jeho druhé pracoviště v Motole, Neurochirurgickou kliniku dětí a dospělých 2. LF UK a FN Motol. Nikdy to neřekl, ale jistě cítí ohromné zadostiučinění, hrdost a uspokojení.

Až na sportovní úrazy byl vždy zdravý. V první vlně ve svých 99 letech přežil nákazu virem COVID-19, jediným problémem bylo přečkat 5 týdnů izolace na infekčním oddělení. Jedinou útěchou mu tam byla také nemocná 97letá manželka, se kterou se seznámil v roce 1938 a se kterou se po válce oženil. Vždy mu byla ohromnou oporou a snad nikdy se nehádali.

Přejeme oběma zdraví, elán a spokojenost a přejeme jim, aby to všechno vydrželo co nejdéle.

prof. MUDr. Vladimír Beneš, DrSc., syn
doc. MUDr. Vladimír Beneš, Ph.D., vnuk